

**និយាមនៃបែបបទសំរាប់អនុវត្ត (Standard Operating Procedures) សកម្មភាព
ការពង្រីកសេវាថែទាំព្យាបាលបន្តដល់អ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍/អ្នកជំងឺអេដស៍ នៅតាមសេវាឈាម**

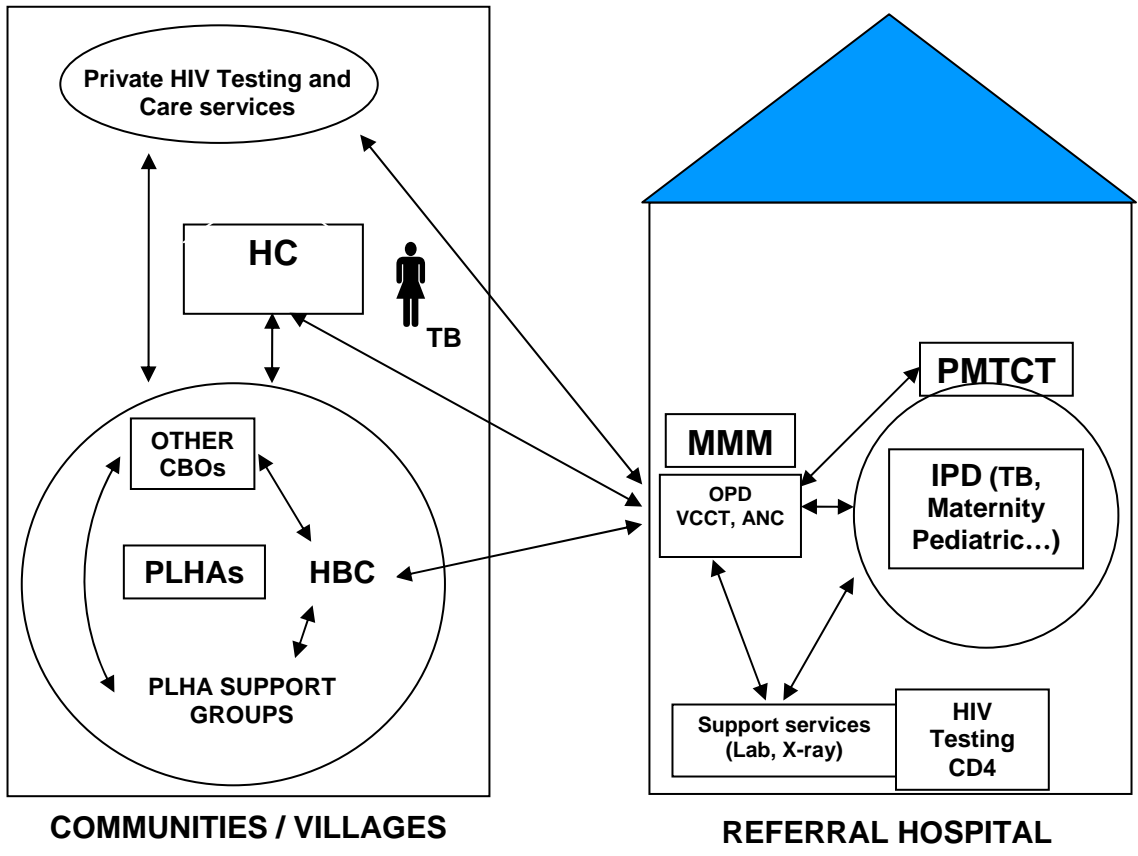
១. សេចក្តីផ្តើម

នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ ក្រសួងសុខាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានឯកភាពដាក់អោយអនុវត្តនូវសកម្មភាពថែទាំព្យាបាលបន្តដល់អ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍/អ្នកជំងឺអេដស៍ ដែលស្នើឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍ សើស្បែក និងកាមរោគ ។ សកម្មភាពថែទាំព្យាបាលបន្តនេះ មានភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងទៅនឹងចំណុចសំខាន់ៗមួយចំនួននៃការថែទាំអ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍/អ្នកជំងឺអេដស៍ ដូចខាងក្រោម :

- **ការថែទាំផ្នែកគ្លីនិក :** ធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យការឆ្លងមេរោគអេដស៍, គ្រប់គ្រងព្យាបាលជំងឺឱកាសនិយម ដូចជាជំងឺរហង, ការបង្ការការឆ្លងជំងឺឱកាសនិយម, ការថែទាំព្យាបាលសំរន់ និងថែទាំព្យាបាលតាមរោគសញ្ញា, ការព្យាបាលដោយ ឱសថប្រឆាំងនឹងមេរោគអេដស៍, ការបង្ការជាសកល និង ការបង្ការក្រោយការប្រឈមមុខនឹងការឆ្លងមេរោគអេដស៍ (*post-exposure prophylaxis: PEP*) និងការបង្ការការចំលងពីម្តាយទៅកូន ។
- **ការគាំទ្រ :** ផ្តល់ប្រឹក្សា, គាំទ្រផ្នែកចរិត និងសង្គម, គាំទ្រដល់អ្នកថែទាំ និងកុមារដែលឆ្លងមេរោគអេដស៍ និង កាត់បន្ថយការរើសអើង ។

- **ការលើកកម្ពស់សុខភាព និងការអប់រំ :** ផ្តល់ព័ត៌មាន និងអប់រំស្តីអំពីជំងឺអេដស៍ដល់អ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍ និងគ្រួសាររបស់ពួកគេ និងការថែទាំ, ចំណីអាហារ, និងបង្ការការចម្លងមេរោគអេដស៍ទៅអ្នកដទៃទៀត និងរៀបចំផែនការគ្រួសារ ។

សកម្មភាពថែទាំព្យាបាលបន្តដល់អ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍ និងអ្នកជំងឺអេដស៍ ត្រូវចង្អុលបង្ហាញដោយយន្តការបញ្ជូនមួយដែលរឹងមាំរវាងការថែទាំតាមផ្ទះ, តាមសហគមន៍ និងសេវាថែទាំ ។ អ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍ ត្រូវបានចូលរួមចំណែកនូវរាល់សកម្មភាពថែទាំ និង ព្យាបាល រួមមាន ការចូលរួមក្នុងវេទិកាបញ្ចេញមតិ និងផ្តល់បទពិសោធន៍នៅមណ្ឌលមិត្តជួយមិត្តដែលមាននៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យបង្អែក ឬអតីតមន្ទីរពេទ្យស្រុក ។

Source: Continuum of Care for People Living with HIV/AIDS, 1st edition, April 2003

២. ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នរបស់សេវាថែទាំព្យាបាលបន្ត

នៅដើមឆ្នាំ ២០០៦ មានសេវាថែទាំព្យាបាលបន្តគ្រប់ជ្រុងជ្រោយទាំងអស់ ២០កន្លែង និង ១២ កន្លែងបន្ថែមទៀតដែលផ្តល់សេវា OI/ART ។ មានអ្នកជំងឺប្រមាណជាង ១១.០០០នាក់ ដែលកំពុងទទួលការព្យាបាលដោយឱសថប្រឆាំងនឹងមេរោគ

អេដស៍នៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ។ ចំនួនសេវាថែទាំព្យាបាលបន្តគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និងសេវា OI/ART ត្រូវបានគេរំពឹងថា នឹងមានការកើនឡើងសរុបដល់ ៥០កន្លែង នៅឆ្នាំ ២០១០ ដែលនឹងផ្តល់ការថែទាំព្យាបាលអ្នកជំងឺចំនួនជាង ២០.០០០នាក់ ។

បច្ចុប្បន្ននេះមានមណ្ឌលធ្វើតេស្តឈាមរកមេរោគអេដស៍ដោយស្ម័គ្រចិត្ត និងរក្សាការសំងាត់ចំនួន ១០៩កន្លែង នៅទូទាំង ប្រទេស (គ្រប់ខេត្ត/ក្រុង) និងមន្ទីរពិសោធន៍ CD4 ចំនួន ៤កន្លែង ដែលមានទីតាំងនៅកន្លែងយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីគ្របដណ្តប់ នូវរាល់តំរូវការរបស់សេវាថែទាំព្យាបាលបន្ត និង សេវា OI/ART ។ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០១០ នឹងមានដាក់អោយដំណើរការនូវ មណ្ឌលធ្វើតេស្តឈាមដោយស្ម័គ្រចិត្ត និងរក្សាការសំងាត់ចំនួន ២០០ កន្លែង ។

ចំនួនក្រុមផ្តល់ការថែទាំតាមផ្ទះនឹងកើនឡើងដល់ ២៦១ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ ដែលមានទីតាំងនៅក្នុង ១៧ ខេត្ត និងនៅទីក្រុង ភ្នំពេញ ។

២.១. ប្រភពធនធានមនុស្ស

នៅកន្លែងផ្តល់សេវាថែទាំព្យាបាលជំងឺឱកាសនិយម និងព្យាបាលដោយឱសថប្រឆាំងនឹងមេរោគអេដស៍មាន :

- ១. វេជ្ជបណ្ឌិត ឬគ្រូពេទ្យព្យាបាល ១ រូប
- ២. វេជ្ជបណ្ឌិត ឬគ្រូពេទ្យព្យាបាល ១ រូប
- ៣. គិលានុប្បដ្ឋាក/យិកាផ្តល់ប្រឹក្សា ១រូប
- ៤. គិលានុប្បដ្ឋាក/យិកាទទួលបន្ទុកផ្តល់ប្រឹក្សា និងឯកសារអ្នកជំងឺ ១រូប
- ៥. បុគ្គលិកទទួលបន្ទុកឱសថ និងសំភារៈបរិក្ខារ ១រូប
- ៦. អ្នកបច្ចេកទេសមន្ទីរពិសោធន៍ ១រូប
- ៧. អ្នកបច្ចេកទេស X-ray ១ រូប

(ចំពោះសេវា OI/ART ដែលទទួលព្យាបាលដោយឱសថប្រឆាំងនឹងមេរោគអេដស៍លើសពី ៥០០នាក់ គប្បីបន្ថែមបុគ្គលិក ជំនួយការ ១ ឬ ២ រូប ផ្អែកតាមការចាំបាច់)

នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ មានគ្រូពេទ្យប្រមាណ ១០០នាក់, គិលានុប្បដ្ឋាក/យិកាផ្តល់ប្រឹក្សា ៥០នាក់, មន្ត្រីផ្នែកឱសថ និងសំភារៈ ៣០នាក់ និង អ្នកបច្ចេកទេសមន្ទីរពិសោធន៍ CD4 ១២ នាក់ បានបញ្ចប់ដោយជោគជ័យនូវវគ្គបណ្តុះបណ្តាលថ្នាក់ជាតិដែល រៀបចំឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍ សើស្បែក និងកាមរោគ ។

២.២. សមាសភាគនៃសេវាថែទាំព្យាបាលបន្ត

សេវាថែទាំព្យាបាលបន្តគ្រប់ជ្រុងជ្រោយផ្តល់ជូនអ្នកជំងឺនូវសេវាថែទាំព្យាបាលដែលរួមមាន :

- ចំណុចចាប់ផ្តើមនៃការបង្ការ និងថែទាំព្យាបាលអ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍/អ្នកជំងឺអេដស៍
 - ❖ មណ្ឌលផ្តល់ប្រឹក្សា និងធ្វើតេស្តឈាមដោយស្ម័គ្រចិត្ត និងរក្សាការសំងាត់ (VCCT)
- ការថែទាំផ្នែកគ្លីនិក
 - ❖ ការបង្ការ និងការព្យាបាលជំងឺឱកាសនិយមសំរាប់កុមារ និងមនុស្សពេញវ័យ
 - ❖ ការថែទាំ និងព្យាបាលរបេង-អេដស៍
 - ❖ ការព្យាបាលបង្ការក្រោយការប៉ះពាល់ និងការប្រឈមមុខនឹងការឆ្លងមេរោគអេដស៍
 - ❖ ការព្យាបាលដោយឱសថប្រឆាំងនឹងមេរោគអេដស៍សំរាប់កុមារ និងមនុស្សពេញវ័យ
 - ❖ ការបង្ការការចំលងមេរោគអេដស៍ពីម្តាយទៅកូន
 - ❖ ការគាំទ្រផ្នែកមន្ទីរពិសោធន៍ និង X-ray
- ការចូលរួមរបស់សហគមន៍
 - ❖ ការថែទាំអ្នកជំងឺអេដស៍តាមផ្ទះ និងតាមសហគមន៍
 - ❖ ក្រុមគាំទ្រអ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍ អ្នកជំងឺអេដស៍
 - ❖ មណ្ឌលមិត្តជួយមិត្ត

២.៣. ការធ្វើសមាហរណកម្មសេវាថែទាំព្យាបាលកុមារផ្ទុកមេរោគអេដស៍ និងជំងឺអេដស៍ទៅក្នុងសេវាថែទាំព្យាបាលបន្ត

នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ ការថែទាំ និងព្យាបាលកុមារ និងក្មេងជំទង់ដែលផ្ទុកមេរោគអេដស៍នឹងត្រូវធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុងសេវាថែទាំព្យាបាលបន្ត ។ ការរៀបចំសេវា OI/ART សំរាប់កុមារផ្ទុកមេរោគអេដស៍/ជំងឺអេដស៍នឹងត្រូវគ្រប់គ្រងដោយផ្នែកព្យាបាលជំងឺកុមារនៃមន្ទីរពេទ្យបង្អែក ដោយសហការជាមួយក្រុម OI/ART ។

៣. ការបង្កើតសេវារណបសំរាប់ថែទាំព្យាបាលបន្ត (CoC Satellite sites)

៣.១. វត្ថុបំណង

ដើម្បីពង្រឹងសកម្មភាពថែទាំ និងព្យាបាលជូនអ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មជ្ឈមណ្ឌលជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍ សើស្បែក និងកាមរោគ មានបំណងបង្កើតសេវារណបសំរាប់ថែទាំព្យាបាលបន្ត (CoC Satellite) ដែលស្ថិតនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យបង្អែកនៃស្រុកប្រតិបត្តិ ឬ អតីតមន្ទីរពេទ្យស្រុក ។ វត្ថុបំណងនៃការបង្កើតសេវានេះគឺ :

- កាត់បន្ថយបន្ទុកការងាររបស់ក្រុម OI/ART នៅកន្លែងដែលមានសេវាថែទាំព្យាបាលបន្តគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ
- កាត់បន្ថយការធ្វើដំណើររបស់អ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍/អ្នកជំងឺអេដស៍
- ពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់គ្រូពេទ្យព្យាបាល និងអ្នកផ្តល់ប្រឹក្សានៅមន្ទីរពេទ្យបង្អែក ឬ អតីតមន្ទីរពេទ្យស្រុក
- ពង្រីកលទ្ធភាពផ្តល់ជំនួយដល់អ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍ដោយណែនាំអោយមានមណ្ឌលមិត្តជួយមិត្ត និងសកម្មភាពគាំទ្រផ្សេងៗទៀតនៅកន្លែងផ្តល់សេវារណប

៣.២. សំណុំសកម្មភាពសេវារណបសំរាប់ថែទាំព្យាបាលបន្ត (CoC Satellite Package)

សេវារណបសំរាប់ថែទាំព្យាបាលបន្តមានសកម្មភាពដូចខាងក្រោម :

- ចំណុចចាប់ផ្តើមនៃការបង្ការ និងថែទាំមេរោគអេដស៍
 - ❖ មណ្ឌលផ្តល់ប្រឹក្សា និងធ្វើតេស្តឈាមរកមេរោគអេដស៍ដោយស្ម័គ្រចិត្ត និងរក្សាការសំងាត់
- ការថែទាំផ្នែកគ្លីនិក
 - ❖ ការបង្ការ និងការព្យាបាលជំងឺឱកាសនិយមសំរាប់កុមារ និងមនុស្សពេញវ័យ
 - ❖ ការបង្ការការចំលងមេរោគអេដស៍ពីម្តាយទៅកូន
 - ❖ ការព្យាបាលដោយឱសថប្រឆាំងមេរោគអេដស៍សំរាប់មនុស្សពេញវ័យ បន្ទាប់ពីបញ្ចប់ដោយជោគជ័យក្នុងការព្យាបាលដោយឱសថប្រឆាំងនឹងមេរោគអេដស៍រយៈពេល ៣-៦ ខែ
 - ❖ បញ្ជូនគំរូឈាមទៅមន្ទីរពិសោធន៍ និងអ្នកជំងឺទៅថត-ឆ្លុះ
- ការចូលរួមរបស់សហគមន៍
 - ❖ ការថែទាំតាមផ្ទះ និងតាមសហគមន៍
 - ❖ ក្រុមគាំទ្រអ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍ អ្នកជំងឺអេដស៍
 - ❖ មណ្ឌលមិត្តជួយមិត្ត

- អ្នកជំងឺដែលត្រូវបានកំណត់ថា ត្រូវទទួលការព្យាបាលដោយឱសថប្រឆាំងមេរោគអេដស៍ នឹងត្រូវបញ្ជូនមកកន្លែងផ្តល់សេវាថែទាំព្យាបាលបន្តគ្រប់ជ្រុងជ្រោយដែលនៅជិតបំផុត ដែលពួកគេអាចទទួលបាននូវការផ្តល់ប្រឹក្សាក្នុងការរៀបចំព្យាបាលដោយឱសថប្រឆាំងមេរោគអេដស៍ដែលត្រឹមត្រូវជាប់លាប់ និងឡើងទាត់ ។
- ចំពោះអ្នកជំងឺដែលទទួលការព្យាបាលដោយឱសថប្រឆាំងនឹងមេរោគអេដស៍ប្រកបដោយជោគជ័យក្នុងរយៈពេលយ៉ាងតិច ៣ ទៅ ៦ ខែ និងបានបញ្ជាក់ថា បានអនុវត្តនូវការព្យាបាលត្រឹមត្រូវ-ជាប់លាប់ ១០០% នឹងត្រូវបញ្ជូនត្រឡប់ទៅសេវារំលាបសំរាប់ការថែទាំព្យាបាលបន្ត ដែលពួកគេអាចទទួលបានការពិនិត្យតាមដាន និង ទទួលឱសថប្រឆាំងនឹងមេរោគអេដស៍ជាឡើងទាត់ ។ សេវារំលាប (CoC Satellite Site) គប្បីបញ្ជូនគំរូឈាម (blood sample) របស់អ្នកជំងឺអេដស៍មកធ្វើតេស្ត CD4 នៅមន្ទីរពិសោធន៍ប្រចាំតំបន់ដែលនៅជិតបំផុតសំរាប់ត្រួតពិនិត្យអ្នកជំងឺ និងទទួលបានផងដែរនូវការធ្វើតេស្តមន្ទីរពិសោធន៍ និង ការថត-ឆ្លុះ នៅកន្លែងផ្តល់សេវាថែទាំព្យាបាលបន្តគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ (Comprehensive CoC) ដែលជិតបំផុត ។

៣.៣. ប្រភពធនធានមនុស្ស

ក្រុមការងារសេវារំលាបសំរាប់ថែទាំព្យាបាលបន្តនិមួយៗ មានសមាជិកតិចជាងក្រុម OI/ART នៅកន្លែងផ្តល់សេវាថែទាំព្យាបាលបន្តគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ :

១. វេជ្ជបណ្ឌិត ឬ គ្រូពេទ្យព្យាបាល	ប្រធានក្រុម
២. គ្រូពេទ្យព្យាបាល	១ រូប
៣. អ្នកផ្តល់ប្រឹក្សា	១ រូប
៤. បុគ្គលិកទទួលបន្ទុកឱសថ និងសំភារៈបរិក្ខារ	១រូប

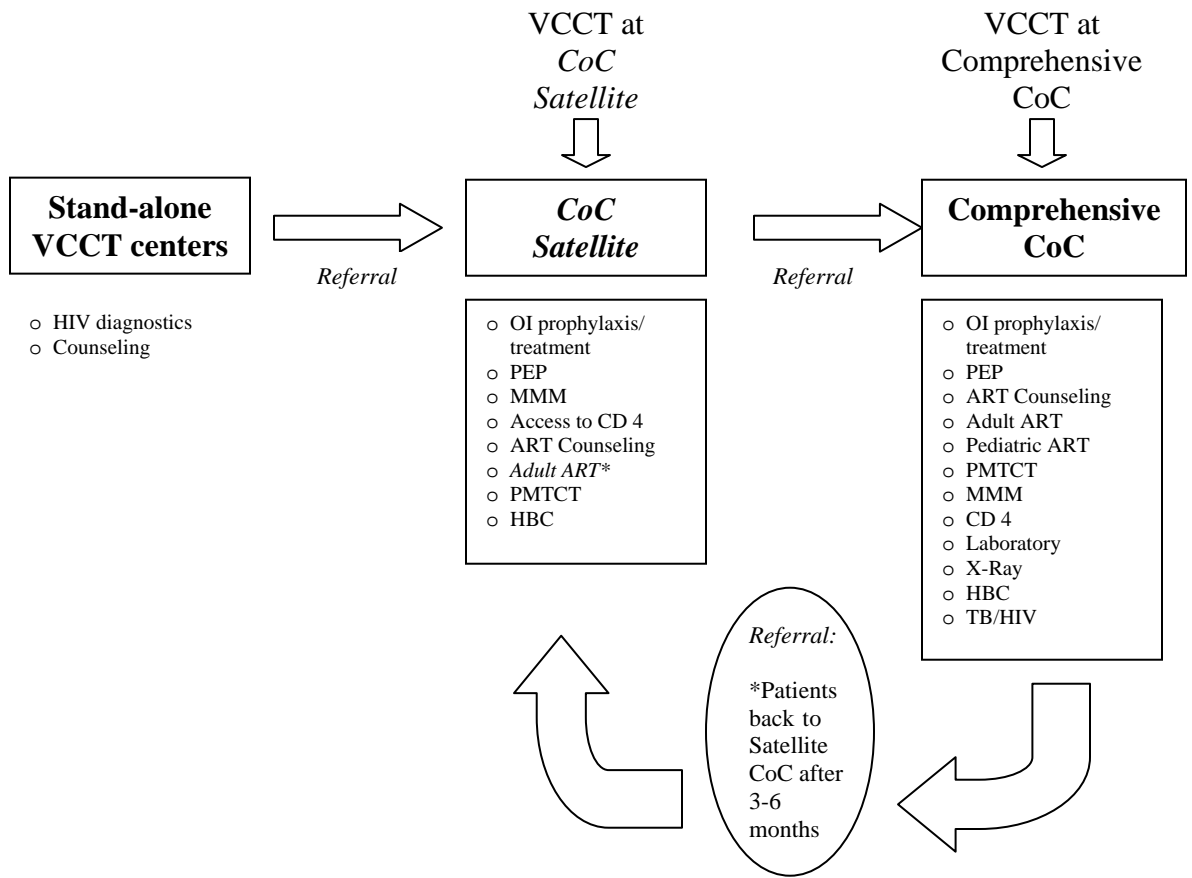
៣.៤. ការបណ្តុះបណ្តាល

គ្រូពេទ្យព្យាបាល អ្នកផ្តល់ប្រឹក្សា និងបុគ្គលិកទទួលបន្ទុកឱសថ និងសំភារៈបរិក្ខារ នៅសេវារំលាបសំរាប់ថែទាំព្យាបាលបន្តនឹងទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលនៅទីក្រុងភ្នំពេញ ដែលរៀបចំឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍ សើស្បែក និងកាមរោគ ។

៣.៥. ប្រព័ន្ធបញ្ជូនអ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍

មណ្ឌលផ្តល់ប្រឹក្សា និងធ្វើតេស្តឈាមដោយស្ម័គ្រចិត្ត និងរក្សាការសំងាត់ដែលមិនស្ថិតនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យបង្អែកដែលអនុវត្តសេវាថែទាំព្យាបាលបន្ត គប្បីបញ្ជូនអ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍ទៅកាន់កន្លែងផ្តល់សេវារណបសំរាប់ថែទាំព្យាបាលបន្តដែលនៅជិតបំផុត ។ មណ្ឌលផ្តល់ប្រឹក្សា និងធ្វើតេស្តឈាមដោយស្ម័គ្រចិត្ត និងរក្សាការសំងាត់ដែលមានទីតាំងនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យបង្អែកដែលផ្តល់សេវាថែទាំព្យាបាលបន្តគ្រប់ជ្រុងជ្រោយគប្បីបន្តបញ្ជូនអ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍ទៅកាន់សេវា OI/ART ដែលមាននៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យបង្អែកនោះ ។

ការបញ្ជូនអ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍ពីកន្លែងផ្តល់សេវាថែទាំព្យាបាលបន្តគ្រប់ជ្រុងជ្រោយទៅសេវារណប គប្បីអនុវត្តដោយប្រធានក្រុម OI/ART ក្រោមការអភិបាលយ៉ាងហ្មត់ចត់របស់បុគ្គលិកនៃកម្មវិធីប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍ខេត្ត ។

៣.៦. សេវាថែទាំព្យាបាលកុមារផ្ទុកមេរោគអេដស៍/ជំងឺអេដស៍នៅកន្លែងផ្តល់សេវារណបសំរាប់ថែទាំព្យាបាលបន្ត

ជាការពិចារណាក្នុងរយៈពេលវែង ដើម្បីបង្កើតអោយមានសេវា OI/ART សំរាប់កុមារផ្ទុកមេរោគអេដស៍/ជំងឺអេដស៍នៅសេវារណបសំរាប់ថែទាំព្យាបាលបន្ត ។ ប៉ុន្តែពេលបច្ចុប្បន្ននេះ កុមារផ្ទុកមេរោគអេដស៍/ជំងឺអេដស៍ គប្បីបញ្ជូនទៅកន្លែងផ្តល់សេវា OI/ART សំរាប់កុមារ និងក្មេងជំទង់នៃផ្នែកព្យាបាលជំងឺកុមារនៅមន្ទីរពេទ្យបង្អែក ។

៣.៧. សេចក្តីប្រាង្គទីតាំងរបស់កន្លែងផ្តល់សេវារណបសំរាប់ថែទាំព្យាបាលបន្តក្នុងឆ្នាំ ២០០៦

ខេត្ត	ស្រុកប្រតិបត្តិ	កន្លែងព្យាបាល
បាត់ដំបង	បាត់ដំបង	មន្ទីរពេទ្យបង្អែកថ្មគោល
ប៉ៃលិន	ប៉ៃលិន	មន្ទីរពេទ្យបង្អែកប៉ៃលិន
សៀមរាប	ក្រឡាញ់	មន្ទីរពេទ្យបង្អែកក្រឡាញ់
កោះកុង	ស្រែអំបិល	មន្ទីរពេទ្យបង្អែកស្រែអំបិល
ស្វាយរៀង	រមាសហែក	មន្ទីរពេទ្យបង្អែករមាសហែក

បានឃើញ និងឯកភាព

វេជ្ជ. ទេព លន់
 អគ្គនាយកបច្ចេកទេសសុខាភិបាល
 ក្រសួងសុខាភិបាល

វេជ្ជ. មាន ឈីវុន
 ប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលជាតិប្រយុទ្ធ
 នឹងជំងឺអេដស៍ សើស្បែក និងកាមរោគ
 ក្រសួងសុខាភិបាល